

УДК: 331.105:658.3

Економіка та управління підприємствами

Лазоренко Л.В.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
Державного університету телекомунікацій

АНАЛІЗ РИНКУ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМКИ ЙОГО РОЗВИТКУ

ANALYSIS OF MARKET OF MOBLE COMMUNICATION OF UKRAINE AND WAYS OF ITS DEVELOPMENT

В статті розкрито основні напрями діяльності компаній «Київстар», «МТС-Україна», «Lifecel» та «Інтертелеком». Визначено їх місце на ринку мобільного зв'язку України. Проведено аналіз ринку мобільного зв'язку України. Здійснено оцінку окремих якісних та кількісних показників діяльності компаній «Київстар», «МТС-Україна», «Lifecel» та «Інтертелеком». Запропоновано напрями розвитку компаній мобільного зв'язку.

Ключові слова: мобільний зв'язок, ринок, абоненти, компанія «МТС-Україна», компанія «Київстар», «Lifecel», «Інтертелеком»

В статье раскрыты основные направления деятельности компаний «Киевстар», «МТС-Украина», «Lifecel» и «Интертелеком». Определено их место на рынке мобильной связи Украины. Проведен анализ рынка мобильной связи Украины. Сделана оценка отдельных качественных и количественных показателей деятельности компаний «Киевстар», «МТС-Украина», «Lifecel» и «Интертелеком». Предложены направления развития компаний мобильной связи.

Ключевые слова: мобильная связь, рынок, абоненты, компания «МТС-Украина», компания «Киевстар», «Lifecel», «Интертелеком»

Basic directions of activity of companies "Kyivstar", "MTC-Ukraine", «Lifecel», "Intertelekom" are exposed in the article. Its place at the market of mobile communication of Ukraine is determinated. The analysis of market of mobile communication of Ukraine is made. The estimation of some quality and quantitative indexes of activity of companies "Kyivstar", "MTC-Ukraine", «Lifecel», "Intertelekom" is carried. The ways of development of companies of mobile communication are proposed.

Keywords: mobile communication, market, subscribers, company "МТС-Ukraine", company "Kyivstar", «Lifecel», «Intertelekom»

Постановка проблем. У сьогоднішніх умовах діяльності кожне підприємство прагне зайняти конкурентну позицію на ринку. Особливо актуальним це питання постає для підприємства мобільного зв'язку, оскільки ця галузь постійно розвивається і не можна залишатися на досягнутому рівні. З цією метою доцільно здійснювати оцінку своїх можливостей для подальшого розвитку

. **Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питаннями аналізу ринку мобільного зв'язку на сьогоднішній день займається досить значна кількість як науковців, так і практиків в Україні та за її межами. Серед таких можна зазначити: Е. Голубицьку, О. Степаненко, С. Таракановського, М. Постолатій, К. Абаєва, І. Балабанова, С. Усика та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Поглиблене наукове дослідження з даної тематики пов'язане з розробкою основних напрямків розвитку організації, які б ґрунтувалися на результатах проведеного аналізу, з врахуванням можливостей підприємства й існуючих тенденцій на ринку мобільного зв'язку.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз ринку мобільного зв'язку в Україні та розробка основних напрямків розвитку підприємств даної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними компаніями, які працюють на ринку мобільного зв'язку в Україні є 4 підприємства: «Київстар», «МТС-Україна», «Lifecel» та «Інтертелеком».

Київстар – найбільший оператор телекомунікацій України, який надає послуги зв'язку та передачі даних на основі широкого спектру мобільних і фіксованих технологій, у тому числі 3G. Абонентами компанії є понад 25 млн клієнтів мобільного зв'язку і близько 810 тис. клієнтів фіксованого широкопasmового інтернету.

Київстар входить до складу VimpelCom Ltd., однієї з найбільших у світі інтегрованих телекомунікаційних компаній, з головним офісом у Нідерландах. Холдингова компанія володіє телекомунікаційними активами в країнах СНД, Європи, Азії, Африки, а її акції знаходяться у вільному обігу на нью-йоркській фондовій біржі NASDAQ. Виконавчий директор VimpelCom Ltd. – Жан-Ів Шарльє.

Київстар – одна з небагатьох компаній у складі VimpelCom Ltd., що надає послуги під власним, суто українським брендом. Київстар досяг значних успіхів завдяки інвестиціям в розвиток мобільної мережі, яка охоплює всі великі та малі міста України, а також понад 28 тис. сільських населених пунктів, усі основні національні й регіональні траси, більшість морських та річкових узбереж. Компанія надає роумінгові послуги в 195 країнах на п'яти континентах [3].

За 19 років роботи в Україні, Київстар забезпечив понад 46 мільярдів гривень надходжень до держбюджету у вигляді податків та обов'язкових платежів і майже 32 мільярди гривень інвестицій у розвиток телеком-інфраструктури України. Компанія щорічно реалізує суспільно значущі та благодійні програми, а також є одним з найкращих роботодавців України.

Київстар — перша компанія, що впровадила для українських абонентів мобільного зв'язку кращі телеком-послуги європейських ринків. Так, 1998 року компанія першою запропонувала абонентам послугу SMS, а 2000-го — першою почала надавати доступ до мережі Інтернет за технологією WAP. Згодом Київстар першим масово впровадив «пакетні» тарифні плани без плати за хвилини та першим скасував помегабайтну тарифікацію інтернету в тарифних планів.

Компанія, першою серед телеком-операторів України, повністю модернізувала комутаційну мережу для підготовки до технологій швидкісної мобільної передачі даних. У мережі Київстар встановлено новітнє обладнання MSC Server Blade Cluster — комутатори нового покоління, що підтримують

технології від 2,5G до LTE. У 2015 році розпочато процес заміни обладнання базових станцій на таке, що підтримує новітні стандарти зв'язку 4G та LTE [3].

Компанія «МТС - Україна» діє в галузі телекомунікацій, в тому числі Internet. Діяльність поширюється на території всієї України. МТС є другим за величиною оператором мобільного зв'язку в Україні після Київстар. Мережа «МТС - Україна» охоплює більше 98% території України, на якій проживає 99% населення. Кількість абонентів в 2016 р. становить 20,7 млн. клієнтів.

Окрім стільникового зв'язку, «МТС – Україна» надає також послуги підключення до мережі Internet (2G: GSM; 3G: UMTS; CDMA). Дані послуги є доступними завдяки наступних стандартів: GSM-EDGE, CDMA-EVDO REV.A та UMTS-HSPA+. Компанія володіє ліцензіями на надання мобільного (стандарт GSM-900/1800, CDMA-450), стаціонарного та міжнародного / міжміського зв'язку, а також надає послуги міжнародного роумінгу на п'яти континентах [1].

«МТС – Україна» є бізнес одиницею в портфелі ПАТ «Мобильные ТелеСистемы» — найбільшого оператора мобільного зв'язку в Східній та Центральній Європі. Консолідована абонентська база компанії без урахування «МТС Білорусь», складає більше 100 мільйонів абонентів. МТС та її дочірні компанії надають послуги в стандарті GSM у Вірменії, Білорусі, Росії, Україні та Туркменістані; в стандарті UMTS — у Росії, Вірменії, Білорусі, Україні; в стандарті CDMA-450 — в Україні, в стандарті LTE — в Росії та Вірменії. Компанія також надає послуги фіксованого зв'язку та кабельного телебачення в Росії та Україні [1].

Компанія надає високоякісні послуги голосового зв'язку, передачі даних і швидкісного доступу в мережу Internet, пропонує нові тарифні плани та інноваційні сервіси, що відповідають різноманітним потребам широкого кола приватних та корпоративних абонентів. Завдяки великій зоні покриття мережі та роумінговим угодам абоненти МТС залишаються на зв'язку практично у всіх країнах світу, а Інтернет - роумінг доступний в більш ніж 200 країнах.

МТС активно розвиває навігаційні та телематичні сервіси (для передачі інформації), М2М-рішення, що знаходять широке застосування в різних галузях економіки, освоює нові напрямки бізнесу, пропонуючи послуги електронного документообігу та рішення на основі хмарних обчислень [6].

У жовтні 2015 року «МТС - Україна» оголосила про початок повного переходу на новий бренд – Vodafone, при цьому остання – не володіє акціями МТС, а отже угода є партнерською. Спочатку два бренди будуть існувати паралельно - повний перехід на Vodafone займе якийсь час. Поступово на бренд Vodafone будуть переведені власні магазини "МТС Україна" і велика частина дилерських точок продажів. Новий бренд не буде використовуватися на територіях Сходу країни, які не підконтрольні українській владі. [1]

За офіційними даними, оператор Vodafone (МТС – Україна) на ринку послуг мобільного зв'язку в Україні за кількістю абонентів займає 2-ге місце серед 3-х операторів (Київстар, Lifecell), з відповідною часткою 39,53%. [7]

У травні 2015 року lifecell став першим оператором на українському ринку, який запустив зв'язок третього покоління на основі технології 3G+. Ця технологія є останнім досягненням у розвитку 3G-стандарту. Завдяки перспективним частотам та триканальній передачі даних максимальна швидкість у мережі 3G+ може досягати до 63,3 Мбіт за секунду.

Одним з історичних досягнень lifecell став розвиток ринку мобільного інтернету в Україні. Оператор першим приніс на український ринок інноваційну технологію EDGE, відкривши для абонентів швидкісний мобільний інтернет. Відтоді компанія зайняла заслужену нішу оператора №1 для смартфонів з найвищим проникненням пристроїв у мережі (52,3%). Сьогодні оператор розгортає мережу третього покоління на базі інноваційної технології 3G+ та надає послуги 3G+ мобільного інтернету понад 28% абонентів. Тому бренд lifecell, акумулюючи всі кращі розробки та досягнення lifecell, ставить перед собою мету стати першим українським дата-оператором з новим слоганом "Підключай майбутнє" [5].

Виходячи на ринок України, lifecell першим представив ряд послуг, які сьогодні стали звичними для кожного абонента. Серед них МелоРінг, голосове SMS, мікро-SIM карта і багато інших. Сьогодні оператор продовжує цю стратегію, залишаючись новатором у різних напрямках своєї діяльності. Однією з останніх інновацій lifecell став запуск месенджера ViP, що дозволяє дзвонити по Україні та за її межами за допомогою високошвидкісного 3G+ мобільного інтернету [5].

У січні 2016 року оператор life:) став lifecell. Компанія почала новий етап свого розвитку з масштабного ребрендингу. Новий бренд lifecell співзвучний з брендом компанії Turkcell - великого міжнародного інвестора, якому належить 100% акцій українського оператора. Під новим брендом компанія продовжила свою діяльність на ринку як зрілий, досвідчений та мультисервісний оператор для всіх категорій абонентів [4].

«Інтертелеком» - національний 3G оператор, що надає послуги мобільного та фіксованого зв'язку за технологією CDMA, а також безлімітний 3G інтернет на швидкості до 14,7 Мбіт/с.

Компанія створена в 2001 році, і за 15 років існування увійшла в четвірку найбільших мобільних операторів країни, а впровадження інноваційних технологій дозволило нам стати лідером в частині надання послуг мобільного 3G інтернету [2].

Інтертелеком не має аналогів в Україні – 3G мережа оператора охоплює всі обласні центри та понад 14 000 населених пунктів, в яких проживає 85,8% населення. Також покриттям забезпечені всі основні автомобільні та залізничні шляхи сполучення, що дозволяє абонентам користуватися послугами зв'язку та високошвидкісного 3G інтернету під час подорожей по всій країні.

Завдяки технологічному лідерству «Інтертелеком» забезпечує своїм абонентам можливість використовувати прогресивні технології в світі.

Компанія в 2008 році впровадила мережу третього покоління - 3G (технологія EV-DO Rev.A). А потім в 2011 році провела апгрейд мережі до

технології EV-DO REV. B+, що дозволило абонентам використовувати 3G інтернет на унікальній для країни швидкості до 14,7 Мбіт [2].

Вперше в Україні, компанією було реалізовано програму телефонізації та інтернетизації сільської місцевості. Завдяки можливостям технології CDMA, вдалося зробити швидкісний інтернет доступним у найвіддаленіших куточках нашої країни.

Основними перевагами послуг в стандарті CDMA є [2]:

- висока якість зв'язку завдяки використанню сучасних систем кодування мови і високої завадостійкості;
- висока конфіденційність зв'язку — вбудований алгоритм кодування і розподіл інформації по широкому спектру сигналу забезпечують захист від несанкціонованого доступу і прослуховування;
- безпека для здоров'я завдяки значенню вихідної потужності, яке в декілька разів менше аналогічних показників в інших стандартах.

Консалтингова група Expert & Consulting (E&C), провела опитування основних учасників ринку та підвела підсумки 2015 року роботи ринку мобільного зв'язку, сформувала інтегральний рейтинг. Населення України складає 42,76 млн. осіб. Ринок мобільних операторів України становить 58,61 млн. абонентів, що означає проникнення в населення на рівні 137%. Тобто, за прямим підрахунком, кожен третій абонент володіє двома мобільними номерами, як правило, різних операторів. Річний приріст сумарної абонентської бази за 2015 рік виявив негативну динаміку – 0,4 %. [8]

Сукупний дохід ринку мобільних послуг у 2015 році склав 29,76 млрд. грн.. Середній щомісячний дохід на 1 абонента становив 42,2грн.

Ключовими трендами ринку мобільного зв'язку 2015 року названо:

- ✓ Розвиток 3G покриття.
- ✓ Падіння доходів у валюті.
- ✓ Заміщення телефонії (voice) Інтернет спілкуванням (data).

Консалтингова група E&C розробила рейтинг мобільних операторів. Сумарний бал в інтегральному рейтингу є сумою рівнозважених балів

операторів по всім категоріям. Бал оператора в конкретній категорії – це відсоток значення показника оператора в даній категорії від максимального значення за цією ж категорією.

Позиція оператора в конкретній категорії – це порядковий номер бала в даній категорії, від найбільшого до найменшого. Джерелами визначення показників компаній є данні опитування операторів та оцінки групи «E&C». Абонентська база – розглядається загальна (фізичні та юридичні особи) база активних (виходячи із внутрішньої системи обліку оператора) абонентів. Динаміка абонентської бази відображає динаміку її зміни. ARPU розраховується шляхом поділу річного доходу компанії на середнє арифметичне число активних абонентів компанії.

За оцінкою групи «E&C» інтегральний рейтинг операторів мобільного зв'язку за результатами 2015 року, заснований на показниках абонентської бази і ARPU (середньому доході абонентів), виглядає наступним чином (таблиця 1). Показник ARPU і абонентської бази взяті за результатами року [8].

Таблиця 1

Інтегральний рейтинг основних компаній мобільного зв'язку за 2015 р.

№	Інтегральна позиція		Номер в категорії		
	Компанії	Сумарний бал	Абоненти	Приріст абон. бази	Середній дохід
1	Київстар	0.86	1	4	3
2	МТС - Vodafone	0.80	2	3	4
3	Інтертелеком	0.69	4	1	1
4	Lifecell	0.61	3	2	5

Нижче приведені порівняльні таблиці рейтингу операторів за категоріями: кількість абонентів (таблиця 2), та показник ARPU (таблиця 3).

Таблиця 2

Рейтинг операторів за кількістю абонентів, 2015 рік

№	Інтегральна позиція		Абоненти
	Компанії	Бал	млн. абон.
1	Київстар	1,00	25,4
2	МТС - Vodafone	0,80	20,4

3	Lifecell	0,42	10,6
4	Інтертелеком	0,05	1,31

Таблиця 3

Рейтинг операторів за показником ARPU (середній дохід від 1 абонента)

№	Інтегральна позиція		ARPU
	Компанії	Бал	грн..
1	Інтертелеком	1,00	65,4
2	Київстар	0,63	41,3
3	МТС - Vodafone	0,63	41,0
4	Lifecell	0,43	28,4

За результатами проведеного аналізу видно, що у 2015 році найбільшу кількість абонентів і найбільший приріст абонентської бази мала компанія «Київстар», тоді як за середнім доходом від 1 абонента вона займає друге місце і поступається компанії «Інтертелеком»

Висновки. Зробивши аналіз ринку мобільного зв'язку України, можна запропонувати наступні напрями розвитку компаній даної галузі:

1. Використання європейських стандартів якості надання послуг.
2. Розробка та впровадження тарифів, які б максимально враховували потреби споживача і найкраще відповідали його платоспроможності.
3. Формування механізму управління розвитком персоналу у сфері мобільного зв'язку, який враховував би специфіку галузі.
4. Постійний моніторинг тенденцій на ринку мобільного зв'язку в Україні та світі та врахування їх в діяльності підприємства.

Бібліографічний список:

- 1 МТС Україна змінює бренд і стає Vodafone / Економічна правда. – 2015: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2015/10/16>
- 2 Офіційний сайт «Інтертелеком». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intertelecom.ua/aboutcompany>
- 3 Офіційний сайт «Київстар». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kyivstar.ua/uk/about/about/kyivstar_today

- 4 Офіційний сайт «Lifecel». [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.lifecell.ua/uk/pro_lifecell/kompaniia-sogodni/istoriia/
- 5 Офіційний сайт «Lifecel». [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.lifecell.ua/uk/pro_lifecell/kompaniia-sogodni/lifecell-sogodni/
- 6 ПрАТ «МТС - Україна» / Інформація по підприємствам и ФЛП України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.openinfo.in.ua/index.php>
- 7 Про Vodafone: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.vodafone.ua>
- 8 Рейтинговий обзор и исследование рынка мобильной связи Украины 2015-2016 / Expert & Consulting: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:
http://www.encint.com/tag/mts_mts